

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 4248/19
וערעור שכנגד

לפני: כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופטת י' וילנר

המערערת והמשיבה
בערעור שכנגד:
פלונית

נ ג ד

המשיבה והמערערת
בערעור שכנגד:
הראל חברה לביטוח בע"מ

ערעור וערעור שכנגד על פסק דינו של בית המשפט המחוזי
תל אביב-יפו בת"א 043077-11-14 שניתן ביום 15.05.2019
על ידי כבוד השופטת י' אילני

בשם המערער והמשיב
בערעור שכנגד:
עו"ד לימון סלמן ועו"ד מורן אשכנזי

בשם המשיבה והמערערת
בערעור שכנגד:
עו"ד עופר שנקר

פסק-דין

השופט י' עמית:

ערעור וערעור שכנגד על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו
(השופטת י' אילני) מיום 15.5.2019 בת"א 43077-11-14, הנסכים על גובה הפיצוי
שנפסק למערערת בתביעה על פי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975.

1. המערערת, ילידת 1985, נפגעה ביום 7.5.2012 בתאונת דרכים. לאחר התאונה
המערערת פנתה לחדר מיון והתלוננה על כאבי צוואר, רגל, כתף וסחרחורת. לאחר
בדיקה, המערערת שוחררה לביתה עם הוראות טיפול ומנוחה. כשבועיים לאחר מכן
נבדקה המערערת על ידי נוירולוג בחדר מיון. בבדיקה זו לא נמצא חסר נוירולוגי
משמעותי, והיא שוחררה לביתה. בהמשך, לאחר שטופלה על ידי רופאי משפחה
ואורתופדים בקהילה משך מספר חודשים, ולאחר שנשללו מחלות אחרות, אובחנה
המערערת כסובלת מפברומיאליגיה.

2. במסגרת הדיונים בעניינה של המערערת מינה בית המשפט מומחה בתחום הראומטולוגיה (להלן: המומחה) שקבע כי המערערת סובלת מפיברומיאליגיה שהתפתחה בעקבות התאונה. המומחה קבע כי למערערת נותרה נכות רפואית צמיתה מיום התאונה בשיעור של 20%, לפי סעיף 35(1)(ג) לתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), התשט"ז-1956 (להלן: תקנות הביטוח הלאומי). מומחים בתחום האורתופדיה והפסיכיאטריה קבעו כי למערערת לא נותרה נכות בתחומים אלה.

3. בית המשפט קיבל את עמדת המומחה לעניין קיומה של פיברומיאליגיה והקשר הסיבתי בין המחלה לתאונה, והעמיד את הנכות הרפואית הצמיתה של המערערת על 20%. בית המשפט קבע כי שיעור זה משקף גם את נכותה התפקודית של המערערת ואת הפגיעה בכושר השתכרותה. זאת, בין היתר, בהתחשב במצבה התעסוקתי של המערערת לפני ואחרי התאונה; בכך שהמומחה העיד כי את הנכות הרפואית קבע על פי מידת הפגיעה בתפקודה של המערערת; וכי ביסוד הערכתו את יכולתה התפקודית של המערערת כ-50%-60 מיכולתו של אדם בריא, עמדה סברה מוטעית כי המל"ל קובע במקרה כזה 50% פגיעה תפקודית "באופן אוטומטי", מבלי לקיים הערכה עצמאית המתחשבת בנתוני הנפגע.

על בסיס קביעות אלו נפסק לזכות המערערת סכום כולל של 1,150,496 ₪, בחלוקה לראשי הנזק הבאים: הפסד השתכרות בעבר – 50,000 ₪; הפסד השתכרות לעתיד – 450,730 ₪; פנסיה – 62,000 ₪; עזרת צד ג' לעבר ולעתיד – 150,000 ₪; הוצאות – 400,000 ₪; וכאב וסבל – 37,766 ₪. יצוין כי בהחלטה מאוחרת מיום 22.5.2019, הופחת מהסכום הכולל תשלום תכוף בסך 5,332 ₪ בהסכמת הצדדים.

4. על פסק דינו של בית המשפט המחוזי נסב הערעור והערעור שכנגד.

לטענת המערערת, שגה בית המשפט משהעמיד את נכותה התפקודית וגריעת השתכרותה על 20% בלבד, כשיעור נכותה הרפואית. נטען כי בכך העדיף בית המשפט את יישום תקנות המוסד לביטוח לאומי במחלקת נפגעי עבודה על פני קביעת המומחה מטעמו ללא נימוקים, ולו באופן חלקי, משנמנע מהגדלת הנכות ל-50% באמצעות הפעלת תקנה 15 לתקנות הביטוח הלאומי. עוד נטען, בין היתר, כי בעשותו כך סטה בית המשפט מההלכה הפסוקה וכי פסק הדין לוקה בסתירה פנימית. המערערת הלינה בנוסף

על מיעוט הסכומים שנפסקו לזכותה בגין מרבית ראשי הנזק, וטענה, בין היתר, כי לא היה מקום להתחשב בפסיקת הפיצויים לעתיד בקיומו של ביטוח שב"ן.

בערעור שכנגד טענה המשיבה כי נכותה הרפואית של המערערת הוערכה ביתר, בהתבסס על נתונים עובדתיים שגויים בנוגע ליציבות התעסוקתית של המערערת ולסיוע לו נזקקה. עוד נטען, בין היתר, כי אין מקום להעמיד את הנכות התפקודית על שיעור גבוה מהנכות הרפואית, מקום בו הנכות התפקודית נקבעת על פי פרמטרים תפקודיים כקביעה לפי סעיף 35(1) לתקנות הביטוח הלאומי; כי נוכח העבר התעסוקתי של המערערת, אין להעמיד את בסיס השכר על השכר הממוצע במשק; וכי יש להפחית את הסכום שנפסק בראשי נזק שונים כגון עזרת צד ג' והוצאות בגין תרופות וטיפולים המצויים בסל הבריאות.

5. דין הערעור והערעור שכנגד להידחות.

אקדים ואומר כי כפי שנקבע לא פעם, ערכאת הערעור תתערב בהחלטות בדבר שומת פיצויי נזיקין במשורה, וזאת תוך בחינת הסכום הכולל שנפסק, בדרך של בחינה ממעוף הציפור אם קיימת חריגה של ממש מהנהוג ומהמקובל באחד מראשי הנזק שנפסקו (פסק דיני בע"א 741/10 כהן נ' צים חברת השיט הישראלית בע"מ, בפסקאות 9-8 (12.10.2010)). לא מצאתי כי המקרה הנוכחי מצדיק התערבות מעין זו.

6. הטענה המרכזית העולה מן הערעור נוגעת לשיעורי הנכות הרפואית והתפקודית שנקבעו בגין הפיברומיאלגיה, וכפועל יוצא, בגריעה מכושר ההשתכרות (להבחנה בין המושגים ראו ע"א 3049/93 גירוגיסיאן נ' רמזי, פ"ד נב(3) 792 (1995); ע"א 2577/14 פלוני נ' המאגר הישראלי לביטוחי רכב בע"מ, בפסקה 6 (11.1.2015) (להלן: עניין פלוני)). בית המשפט מצא לקבל את קביעת המומחה בכל הנוגע לנכות הרפואית והעמידה על 20%, למרות פער שנתגלה בחלק מהנתונים העובדתיים שעמדו בפני המומחה. עם זאת, ושלא כעמדת המומחה, בית המשפט העריך את נכותה התפקודית של המערערת בשיעור זהה.

לא מצאתי להתערב בקביעה זו. אמנם, אין בהכרח זהות בין הנכות הרפואית לבין הפגיעה התפקודית ובין אלה לבין הגריעה מההשתכרות (עניין פלוני, פסקה 6), וייתכנו מקרים בהם בהינתן תסמיני הפיברומיאלגיה ונסיבותיו האישיות של הנפגע, שיעור הנכות התפקודית שיקבע יעלה על שיעור הנכות הרפואית (ראו למשל פסק דיני בת"א (מחוזי חי') 358/03 וגנר נ' מגדל חברה לבטוח בע"מ (26.8.2008)).

המערערת סמכה יתדותיה בתשובתו של המומחה לפיה תפקודה "יהיה לקוי אולם היא תוכל לעבוד ולתפקד באופן חלקי – אני מעריך 50-60% מיכולת של אדם בריא". ברם, בית המשפט קמא התייחס לכך בפסק דינו לאור הסבריו של המומחה בחקירתו הנגדית. המומחה העמיד את נכותה של המערערת על 20% לפי סעיף 35(1)(ג) לתקנות הביטוח הלאומי שבו נכתב "קיימת השפעה בינונית על כושר הפעולה", ומאחר שלדבריו "המל"ל במקרה של פגיעה בדרגה בינונית קובע 50 אחוז של פגיעה תפקודית", העריך בדרך זו גם את נכותה התפקודית. מכאן, שהערכה זו של המומחה לא נבעה מבחינה פרטנית של תפקודה של המערערת וממגבלותיה בעבודה. הנכות התפקודית, ולמעשה, הפגיעה בכושר ההשתכרות, היא נושא המצוי בליבת שיקול הדעת של הערכאה המבררת, נוכח התרשמותה הישירה מהניזוק ומהראיות שעמדו בפניה (ראו למשל ע"א 7871/10 חורי נ' כלל חברה לביטוח בע"מ, בפסקה 8 (22.5.2011); עניין פלוני, בפסקה 6). בשים לב לכלל זה ולתוצאת פסק הדין בכללותו, איני רואה להתערב בתוצאה אליה הגיע בית המשפט קמא.

בית המשפט ניתח את הראיות שהובאו בפניו, ועל בסיס הראיות וחוות דעת המומחה מטעמו קבע את סך הפיצוי בראשי הנזק השונים. אף אם ניתן להפחית או להגדיל את הפיצוי ברכיב כזה או אחר, הרי שטענות הצדדים "מתקזזות" זו כנגד זו. סכום הפיצוי הכולל הוא סביר בנסיבות העניין, ואינו מגלה טעות בולטת שמצדיקה את התערבותנו.

7. סופו של דבר, שאנו דוחים את הערעור והערעור שכנגד מטעמיו של בית משפט המחוזי, על פי סמכותנו מכוח תקנה 460(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984.

בנסיבות העניין, לא יעשה צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ח באב התש"ף (18.8.2020).

